

SZERKESZTŐSÉG
BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11.
Telefon száma 788.

EGYETÉRTÉS

Dr. PAP ZOLTÁN
főszerkesztő.

EÖTVÖS KÁROLY
szépirodalmi főszerkesztő.

KIADÓHIVATAL:
BUDAPEST, IV. VÁRMEGYE-UTCA 11.
Telefon-száma 706.

Mai számunk főbb közleményei:
Vezérszék: Tübben. Irta: Mezei Ernő.
Az alkotmányválság.

Tübben.
Irta: MEZEI ERNŐ.

Meddig bírja ki a Fejérváry-kormány az ég és föld között való tehetetlen lebegést. Alkotmányos kormányt már az is utolsó osztályozás, ha eszméi cselök, nagyobb szabású tervek híján, pusztán az adminisztratív gépezetnek rendbentartására, az úgynevezett folyó ügyek ellátására szorítkozik.

Igy Fejérváry-Lányi-György urék kormányzatit szilheuetje valami szörnyűséges képrejténynek válik, a melyet senki sem képes sem közéletünk föltételeiből, sem polgári viszonyaink alakzataiból kimagyarozni. A parlamentáris bizalom alapját, a mely minden alkotmányos kormányt kötelez, ez a kormány már bemutatkozása órájában a leghatározottabb módon és végérvényesen elvesztette.

ideje a képrejtény megfejtésének, a meddig minden áldott reggel törnünk kell rajta a fejünk?
Hagyján, meddig bírja ki a Fejérváry-kormány saját »semmirevalóságának átfuró érzetét.« De bizonyos, hogy az ország alkotmányos közérzete nem tűrheti nyugodtan egy napig sem. Nyilvános életünk minden tényezőjének mulhatatlan és szakadatlan kötelességük, hogy ezt a kormányt mindnapos igyekezettel mentől hamarabb lehetetlenül tegyék. Nem szolgálhat ebben mértékül, milyen, jó-e, rossz-e a kormány célja és szándéka, itt az egyedüli mérték, hogy ez a kormány már létezésével megrontja az alkotmányos elvek erejét, kétséssé teszi a parlamenti kormányzat föltételeit.

Megállj! Ez az egyetlen jelszó Fejérváryékkal szemben! Csak eddigi alkotmányos életünk gyengeségét bizonyítja, hogy ők komolyan méltatlankodnak az ellenük irányuló alkotmányos proszkrípción és erősen vitálják saját törvényes voltukat. Mi mindent nem ért meg meg Fejérváry tábor-szernagy, miniszterelnök ur és mi mindent ért meg tuságos és Lányi igazságügyminiszter ur! Ők bizony most is a maguk számára megállapítják az alkotmányos igazságot, hogy viszont a parlamenti többség és a törvényhatóságok határozataira a törvénytelenség bélyegét süssék rá. Szakasztolt olyan dolog, mint ama magányos kocsma, a ki holtrészegen dülöngöztve az utcán, azt találja, hogy az öt messziről kikerülő emberek valamennyien elvesztették egyensúlyukat, de még a házak is veszedelmesen tántorognak. A kormány tagjai, még a mindent oly nagyvonalúan értő Lányi ur is, csak arról adnak maguknak mindenkor számot, hogy ők maguk nem képviselnek alkotmányosan számbavehető kormányzatot és akkor az országos ellentállás mozgalmát egészen természetesnek kell találniok. A törvényhatóságoknak, amelyekre a közigaz-

gatás óriási érdekei bizvák, a maguk nyilatkozataiban és cselekvéseiben, szó sincs róla, meg kell maradniok törvényes illetékességük korlátai között. De ma nekik sincsen nagyobb kötelességük, mint az, hogy a mai parlamenti többségnek a teljesen alkotmányos kormányzat kivívásában és a nemzeti akarat jogának elismertetésében a legerélyesebb és közvetlenül fogadható segítséget nyújtsák. Ők még kevésbé mérlegelhetik, hogy vannak a kormányban áldott jó szándékú is. Az ilyen jó szándék nekik nemcsak hogy a pokol kövezete, maga az a kormány, a melyet a parlament a maga szuverén ítéletével kitagadott, ő nekik a kísértő sátn, a ki előtt ajtajukat keresztrel kell megjegyezniök, hogy be ne léphessen.

Az előhaladó alkotmányos küzdelemnek igazán magas és fölemelő jelensége az, hogy a törvényhatóságok oly határozottan és szinte egyértelműleg állanak sorompóba a megtámadott alkotmányos jogok védelméért. A nemzeti szellem elmúlt küzdelmeinek legnemesebb tradíciói ujjulnak meg ebben a bátor soraközásban. Hiszen éppen a vármegyék föllépésében és társadalmuk vezérlő befolyásában bírnak a legjobb garanciáit annak is, hogy a nemzeti ellentállás további fejlődésében sem fognak a kiszámíthatatlan agitatórius erők felülkerekedni, nem a közönséges tümegszendvedéyek vakon előtörő fátyla fogja a küzdelem medrét és irányát meghatározni. Ki valódhatja azokat a vármegyey elemeket, melyek a közigazgatás és az élet szűkségeinek gyakorlati felfogására vannak nevelve, a felelősségérzet hiányával és pillanatnyi hatások vásdászatával! Hibájuk talán ellenkezőleg, eddig éppen a tulságos óvatosság és opportunizmus volt. Bizonyára a legnállóbb és legfegyelmesebb hadsereget bírja nemzeti ügyünk bennök, mert tisztiek és egyben közigaz-

Az alkotmányválság.

Bárha a Fejérváry-kormányt szemmeláthatólag nagyon kínosan és kelemetlenül érinti a törvényhatóságoknak a passzív rezisztenciára vonatkozó határozata és bár Fejérváry éppenséggel nem volt elkészülve arra, hogy a nemzeti ellentállás ilyen

hatalmas mérvet öltön, azért a kormány, a hozzá közel álló körök szerint, egyelőre semmit se szándékozik tenni a megyék határozatával szemben.

Igaz, hogy nem is tehet. Fejérváry tisztában van azzal, hogy minden lépés, amelyet a törvényhatóságok állásfoglalásával szemben tenne, irreparabilis módon elmergesítené a helyzetet. Teljesen élükre állítani a dolgokat pedig Bécsben sem akarják. Sőt úgy mondják, hogy a legutóbbi ischli audiencia alkalmával maga a király is azt hangoztatta, hogy kerülni kell minden olyan ténykedést, mely a nemzetet provokálná és ez okból a Fejérváry-kabinet tagjai tisztán csak arra fognak szorítkozni, hogy a folyó ügyeket intézzék el addig is, míg bármiféle irányban valami fordulat nem áll be, legyen bár — a mi valószínűen — hogy szeptemberig létrejön a kibontakozás, vagy legyen — és ez már valószínűbb — hogy Fejérváryék átengedik a helyüket más kormányoknak, a mely talán sikeresebben készítené elő a megoldást.

Az ellenzék pedig halad a maga útján. Nem alkuszik, nem tárgyal, hanem készülődik minden eshetőségre és mert egyáltalában nem hisz a jelenlegi kabinet békes szándékában, úgy intézi a dolgokat, hogy semmi se érje készületlenül. Kossuth Ferenc ép ez okból péntek délutáni 5 órára értekezletre hívta egybe a vezérlő bizottságot, mely ez alkalommal is a nemzeti ellentállás nagy horderejű kérdésével foglalkozik, különösen pedig azt fogja megbeszélni, hogy mi történjék, ha a kormány a passzív rezisztencia letérésére lenne kiserletet.

De az ellenzék vezető körei is úgy vélik, hogy a nyáron át nem lesz meglepetés. Már csak azért se, mert bizonyos, hogy Fejérváry néhány hétre elmegy Karlsbadba, hogy helyreállítsa az egészségi állapotát. Össze aztán várnak újabb, ugynevezett békítési kísérleteket, melyekben hir szerint Thallóczy Lajos, a közös pénzügyi minisztérium osztályfőnöke játszaná a közvetítő szerepet. Regisztráljuk ezt mint hirt, de mindjárt hozzáfűzzük azt a megjegyzést, hogy Thallóczy közvetítése épp olyan eredménytelen lesz, mint az előtte itt járt közvetítők.

A vezérbizottság értekezlete.

A szövetség ellenzék vezérlő-bizottsága július 14-én, pénteken, délután 5 órakor a függetlenségi pártkörben értekezletet tart. Az értekezlet a politikai helyzet általános megbeszélésén kívül a nemzeti ellentállás szervezésének kérdésével fog foglalkozni.

Békítési kísérletek.

Angusztus végén, mint már megírtuk, újabb kísérletet akarnak tenni arra, hogy a koalíció a kibontakozás lehetővé tételére bírják. De ezáltal nem Fejérváry maga fog tárgyalni az ellenzék vezérékkel, hanem egy követítő. A követítő szerepét — hir szerint — Thallóczy Lajos, a közös pénzügyminisztérium osztályfőnöke fogja vinni, a kit erre a célra Fejérváry veje, báró Barján István közös pénzügyminiszter kért föl.

A király Ischiben Fejérvárynak belátására bizta, hogy maga vezérelje a tárgyalást vagy valami alkalmas emberre bizza. Fejérváry és Barján abban állapodtak meg Bécsben, hogy hivatalosan mindenesetre maga Fejérváry tárgyaljon, mert hiszen ezzel a misszióval űlt a miniszterelnöki székbe; de mivel a legkevésbé alkalmas ember arra, hogy a siker reményével vezethesse az alkudozást, az előkészítéssel Thallóczyt bízták meg, aki nagy összeköttetésekkel bír a magyar politikai körökben.

Nemelkedni tudni vélik, hogy Thallóczy írta a minap a Pester Lloyd-ba azt a cikket, amely megkínálja a koalíciót a kormány átvételével, anélkül, hogy az újonczok megszavaztatására köteleznék magat. Mondják, hogy ez a cikk már prelüdiumát képezte annak a közvetítési akciónak, amely Thallóczy feladatát képezi.

Meglehet különben, hogy a Thallóczyról szóló egész hir onnan eredt, hogy Thallóczy Lajos tegnap, Fejérváryval egy időben, Bécsből Budapestre érkezett.

A kormány visszavonulása.

A Fejérváry-kormány tagjai immár maguk is beismerik, hogy nagyon hamarosan kénytelenek lesznek elhagyni a helyüket. Két miniszter is nyilatkozott erről. Az egyik kijelentést Lányi igazságügyminiszter tette, a ki, mikor a szemére vetették, hogy mai állásában nem kellett volna a líptószentmiklósi mandátumra pályáznia, állítólag ingerülten így felelt: — Botorság volna tölem, ha nem vállalnám el a mandátumot. Két hónap mulva úgy se leszek már miniszter, hát legalább képviselő akarok lenni.

Az Egyetértés tárczája.

Tentacsöppek.

— Az Egyetértés eredeti tárczája, —
Irta: Fabula János.

A szerénység.

A vasuti kocsiiban arról az erényről beszélgetünk, a melyet szerénységnek neveznek. Erény, kiáltotta egyik utársunk, minő baiga képzőletés ez! Nézzenek körül a mai világban, ki kerül előre, a szerény talán? Hagyjuk el az erkölcsi meséket, a melyek az igazáni dajkamesék, — ha szerény az ember, még ügyvezető miniszterre sem lehet. Emlékezzek-e az urak arra a megható történetre, a melyet az iskolában a kis cipőről, a cipőbá sültött aranyról és a szerény kis leányról tanultunk? Ehhez hasonló történet esett meg az én városomban. Ott is kenyeret osztott ki nap-nap után egy gazdag ur a szegény emberek között. Egy fiatal ember, félénk és szemérmes, mint ama mesebeli kis leány, mindennap utolsóknak maradt és így neki jutott a legkisebb cipő mindennap. Az emberbarát az egyik napon egy czedulát sültött bele a legkisebb kenyérbe, a mely természetesen ismét a szegény ifjú kezébe került. A fiatal ember áhított olvasta az írást, a melyben ez volt: „Öcsém, ne legyen számar. Legyen élelmes és használja jobban a könyökét, amikor kenyeret osztogatnak. Nem látja, hogy a szerénységet csak azért prédikálják az emberek, mert félnék a konkurrencziától? Ha mindenki szerénytelen volna, mit es-

nálnának a kapaszkodók, a könyök-emberék, az arzáltan törtétek? A fiatal ember megfogadta a tanácsot. Másnap megszerelte a legnagyobb cipőt, amelybe az emberbarát egy ropogós ezresbankót tett bele, piros szalaggal és ezzel az aranybetűs felirással: „A szerénytelenség és élelmesség jutalma.“

Munkafelosztás.

A robogó vonat változó tájak mellett vitt el bennünket. Jobbra-balra az ut mentén látszott az isten áldása. A buzföldeken ringtak az aranykalászok, a rozs, a zab, a kukorica mind bőséget és kincseket ígért. A levegő reszketett a forróságtól, tropikus éghajlat szakadt le reánk és kúnna a nagy mezőkön, a buzföldeken verejtékes arccal dolgoztak emberek, meg asszonyok. A föld kincsosztó kebléről úgy kell leszedni a kincseket nagy fáradsággal és ezt a munkát a forró nyári világban testvéreink végzik, a mező munkásai. Olyan munkát végeznek, a mire nagy szükség van, a sors végezése vagy a maguk akarata helyezte őket a mezőre, adta kezükbe az ékevasat: ne kutaszák, ők ott vannak a maguk helyén és munkájukkal a nagy közösséget szolgálják. És a vonatunk elvitt városok mellett, a hol nagy gyárak kéményeiből füstfelhők szálltak föl az ég felhői közé. Ismerem a munkának eme műhelyeit is, jártam bennük és közlöt láttam, a mint a forró nyárszakán óriás gözbázakban acélt izzasztanak: az Inferno melege ennél nagyobb nem lehet. És ezt a munkát szintén testvéreink végzik, a gyárak munkásai és mink, a kiknek könnyebb munkánk van, nem szégyeljük magunkat és megtűnjük, hogy a nehéz munkának az em-

bereti szegény sorban éljenek és néhány kiválasztott ember éljen jó módban csupán. A ki dolgozik, a nagy emberi közösséget szolgálja mindenki, és mégis más-más a munkának a jutalma. Aaz, hogy jutalma csak a tőkének van, a munkának silány a bére. A munka Ábel sorsára jutott az emberiség történetében. A tőke a diadalm Kain. Abelt mindenütt leverik és Kain vigyorgva diadalmaskodik. A robogó vonat változó tájak mellett visz el bennünket. Mikor fog herobogni a jövődő napfényes tájaira?

Az örült.

A pályaudvaron egy érdekes külsejű ember ült, csendőr volt mellette. A csendőr megengedte, hogy beszéljék a szegény örülttel, a ki elkísért a legközelebbi város elemekörházába. Az örült igen beszédes férfi volt: Uram, így kezdette a mondkáját, tudja, hogy miért visznek el engem megfigyelésre? Mert hadat üzentem a civilizációnak. Ön is csak úgy érzi mint én, meg ez a fegyveres ember itten, hogy micsoda istentelen melegt küld az emberiségre a nyár. Így volt ez tavaly is és az idén még ígyebben van. És ezt a mi éghajlatunkat nevezik mérsékelt éghajlatnak. És a tudósok még évekket elszólták, hogy a föld kihül. Én tehát ott abban a kis városban, a hol lakom, a polgárokat szervezkedésre szólítottam fel a civilizáció ellen. Mi valamennyien, a kik kabátban, nadrágban, zárt ruhákban járunk, a civilizációnak vagyunk az áldozatai. Igavonó barmai vagyunk a nyárnak, amikor megtűnjük, hogy zsarnokoskodják rajtunk. Én mindenféle hirdetem, hogy vissza kell

térnünk a régi rómaiak ruhacivilizációjához. Könnyű, szellős ruhákat kell viselnünk, tunikát, peplont és el kell dobnunk a vállbérletek, meg az egyéb ruhaszállások termékeit. Az én hitvallásom olyan, mint a Dieffenbach festőé, akit szintén örültek néztek a modern ruházatkodásnak a szerencsétlen vértanú. Sőt én tovább megyek és úgy képelem, hogy az emberek szemérmessége a ruházatkodás következménye. Éghajlati viszonyok szűlték a melegebb ruházatkodást és a megszokás vétségét látott a szemérem ellen, mihelyt fogyatékosabb volt egy-egy ember öltözete. A szűkségből érelyt üttek az emberek és most már annyira sem tudnak megjózanodni, hogy a nyárszakon tegyék le a civilizáció súlyos ruhaformáit és cseréljék fel őket szellős, lenge ruhadarabokkal...

Beszállunk! mondotta a csendőr és felbeszakította a ruha-reformátor előadását. A csendőr a 35 Celsius fokos melegben diszben volt és talpig fegyverben. És mégis a másik embert vitték megfigyelés alá...

A másik örült.

Ez egészen fiatal ember volt. Egy rokona kísérté. Együtt ültünk a kupében és a rokona intett, hogy menjek ki a folyosóra. Ott beszélte, hogy utitársunkat külföldre viszi. A fiatal ember nagy vagonot örökölt, de a feje tele van társadalomfelforgató eszmékkel, ezért küldik külföldre, hadd szórakozzék kissé. A hogy visszatérünk a kupéba, a „bogaras“ utitárs meg szólalt: — Látják, uraim, itt Erdélyben is furesák az állapotok. Az emberek, a kik évezredek óta nem fogták ki millióm bajukból, ezt a

sok bajt még szaporítják százfélé módon. Itt van a nemzetiségi kérdés. Nem tudják megoldani, csakugy nem akar eltűnni a világból, mint a felekezeti gyűlölet. Milyen analfabéták az emberek, a mikor általánosítanak. Hát józanság-e gyűlölni egy faj, egy nemzetet a maga összességében. Miért ébresszen bennem, az európaiában, gyűlöletet, ha szerencsétlők.

Mit árt nekem, mielő elionérzést kelthet föl bennem, hogy egyik embertársam börtön má a szine? Ugyebár, semmi okunk sincs, hogy gyűlöljük, a mi nem kaukázusi? A nemzetiségi, felekezeti gyűlölet ugyanilyen ótlanság. És mégsem tudjuk kiirtani, szük területen sem, ezeket a bajokat. Az emberek megjavulására, érzelmeik megnevesedésére számítani: váltó a csillagokra. Valami mást kellene kimódolni. Össze kellene házasítani a különböző nemzetiségeket, különböző felekezeteket, a mindjobbban szaporodó vegyes párokkal mindinkább tönné a gyűlölködésnek ez a válfaja. A kormányzó hatalom annyiféle biztost nevez ki, miért nem neveznek ki a nemzetiségekre és felekezetekre széttagolt területeken szerelmi kormánybiztosokat.

Szerelmi kormánybiztos? vettem közbe, csinos ezim és érdekes foglalkozás. — Én érdekesnek képelem és szükségesnek itélem, mondotta a „bogaras“ utitárs. Sőt, úgy vélem, hogy a szerelmi kormánybiztosoknak még más feladatak is lehet. Figyelmeztetniök kellene az emberekkel időnkint, hogy sokan vagyunk, túltömöttség van mindenik pályán. Egy-egy hivatásra nehéz életbe léptetni a numerus clausus, de az emberek növekedésére nézve talán nem egészen lehetetlen és nem is felesleges. Tudom, hogy

A törvények interpretálására legilletesebb fórum, az országgyűlés képviselőházának egyhangu határozata ért megállapítja. Végül a közgyűlés óriási lelkesedés mellett a következő határozati javaslatot fogadja el:

A keszkelyi választókerület függetlenségi érdeklődő polgárainak a mai napon Keszkelyen tartott nagy népgyűlése egyhangu lelkesedéssel elhatározta a választókerületben a függetlenségi és 48-as pártok megalakulását, kimondja a népgyűlés, hogy a jelenlegi alkotmányellenes kormány ellen a legnagyobb bizalmatlansággal viseltetik, annak működését hazaifalának tartja és ellene, mint leplezett önkényuralmi kísérlet és nemzetellenes törekvés ellen hazafiai lelkiismeretének teljes felháborodásával tiltakozik.

Ezután a népgyűlés a Kossuth-nóta lelkes éneklése mellett felemelték lelkes hangulatban zászlóikat.

Keczel.

Az e hó 9-én Keczelen tartott népgyűlésem Pozsgay Miklós, a kerület országgyűlési képviselője, továbbá Kna Árpád képviselő és dr. Valkányi Lajos beszédjei hatás alatt Tényi Sándor indítványára bizalmatlanságot szavazott a Fejérváry-miniszteriumnak s nagy lelkesedéssel elhatározta, hogy Fejérváryéknek sem pénz, sem véradót nem ad. Az egyestől ellenzőeknek, valamint a kerület képviselőinek, Pozsgay Miklósnak bizalmat szavazott s további kitartó küzdelemre kérte fel.

Seimeczványa.

Selmeczványról távirják nekünk: A törvényhatósági bizottság ma tartott közgyűlése a kormányzat bizalmatlanságot szavazott és kimondta, hogy az országgyűlés által meg nem szavazott adókat nem hajtja és a meg nem ajánlott ujonczokat ki nem állítja.

Budapest, július 12.

A réczkevel pótválasztás. Barla Ferenc a mai napon hílesek közgyűlési okirátban bejelentette a réczkevel jelöltjeitől való visszalépését. Misoga Sándor körlevelet intézett a kerület összes választóhoz, melyben tekintettel arra, hogy e hó 15-én okvetlen egyhangu választás lesz, kéri őket, hogy e hó 15-én ne fáradjanak be Réczkévére, a hol amugy sem lesz szavazás.

Függetlenségi jelölt Liptószentmiklóson. Liptószentmiklósról táviratoznak, hogy ott ma jelölt-érkezletet tartott a függetlenségi párt. A központi kiküldöttjei Smaifalvai Valér és Horváth József voltak. A képviselők lelkes beszédek tartottak és kifejtették, hogy jó magyar hazafi nem szavaz az alkotmányellenes miniszterre, még kevésbé Stodolára, a tót nemzetiségű jelöltjére. Bármilyen kézzárt árán is, de feltétlenül szükségesnek tartják, hogy a függetlenségi párt jelöltet állítson. Hosszas vita után az érkezőket egyhangulag Turánzy Tamás lipiószentmiklósi ügyvédet kiáltoztatta ki a függetlenségi párt jelöltjéül. Az érkezőket lelkes hangu üdvözlő táviratát küldött Kossuth Ferencnek és Apponyi Albert grófnak, akiket egyuttal megkéri, hogy jöjjenek el a függetlenségi jelölt támogatására.

A kamara az önálló vánterület mellett.

Az a nemzeti felbuzdulás, mely hazánk közgazdasági életének legújabb vezérésszintét szolgáltatta, a Budapesti Kereskedelmi Ipar-kamara ma délután tartott ülésén aratta egyik legfőbb eredményét. Az önálló vánterület kérdéseiben való döntésre gyülekeztek össze az ország legelső kamarájának tagjai; a döntés méltó volt a kamarához. A kamara minden egyes tagja lelkes, szinte tüntetesszámba menő hittel vallotta magát az önálló vánterület hívének; ebben nem volt különbség és még a közönség vánterület ügyét védelmező kamarai tag is érezte már a csata előt, hogy az ütközetet elveszítette; letért tehát szigorú álláspontjára, hogy ne zavarja a kamara egyhangú álláspontját, az önálló vánterület szükségességének kimondásában.

A gyűlés iránt szenzációk érdeklődés mutatkozott úgy a kamara tagjai, mint a sajtókörök, valamint a nagyközönség részéről is. A kamara tagjai oly nagy számmal jelentek meg a gyűlésen, a minőre példa a kamara fennállása óta nem volt; a karzat zsúfolva volt szakkemberekkel, vidéki küldöttséggel s a kamara irodájába állandóan érkeztek kérdésközpontok a vita állásáról. De a mi igazán nagyjelentőségűvé tette a kamara állásfoglalását, az főleg abban nyilvánult, hogy a legközelebbi szak- és napiapok vezérékkel szembeállították már előre a nap jelentőségét. Érezték ezt a kamarai tagok is s teljes tudásukkal mentek a harczba. A vita erős volt, néha izzott a lelkes hangulattól, de mindvégig méltó volt ahhoz, a komoly testülethez, a melyben folyt. A fel-szóalók egyetértettek a célra nézve s eltérőek köztük csak az eszközökben voltak. Mindenki lelkesen hangoztatta az önálló vánterület szükségességét, de míg a felszóalók egy része a lassabb s szerintök biztosabb haladás híve volt s ezért az önálló vánterület felállítását olyan feltételekhez kötötték, a melyek kizárnak minden sötétbe való ugrást, addig másrésze a leg-radikálisabb szakítás híve volt. Ők nem látták az átmenetet oly sötétnek s biztat a nemzet öserejében, mely bizton megbirkózik a magyar közgazdaságra okvetlen háramló nagy feladattal. Ezek nem kívánták ezuttal pontokba foglalni azokat a módoszatokat, a melyek teljesítése — részben, vagy egészben — az események fejlődése folytán úgyis be fog következni s a melyeket a kamara elnöke, Lánzy Leo, a nála megszokott előrelátással indítványozott.

és ha e feltételek egyike-másika a higgadt haladás eszköze is lett volna, általában véve azoknak föllátása köteleessé vált a kamarának, mert mint szaktestület nem elégedhet meg az általános kijelentésekkel. A kamarai tagok többsége azonban érezte, hogy a mai határozat történelmi jelentőségű, mert azzal egyhangú lett az ország összes szaktestületeinek az önálló vánterület érdekében való állásfoglalása: azért ezuttal csak a határozott, minden kétséget kizáró szívvallást tartotta szükségesnek. Miért is Kriszhaber Leó kamarai tag határozati javaslatát fogadta el, mely a következőképen hangzik:

„Intézen a kamara egy behatóan megokolt felterjesztést a kormányhoz, előadván, hogy a kamara az önálló gazdasági berendezkedésre való átterést feltétel nélkül és sürögösen szükségesnek tartja és utasítja az elnökséget, hogy az önálló vánterület létesítése érdekében tegye meg a kormányt és a törvényhozásnak mindazon előterjesztéseket, melyek annak megvalósítására vezetnek és az ország közgazdasági helyzetét megvívdi.”

Ezzel szemben Lánzy Leo, a kamara elnöke, a következő módosított határozati javaslatot terjesztette be a vita folyamán.

„Intézen a kamara egy behatóan megokolt felterjesztést a kormányhoz, előadván, hogy a kamara az önálló gazdasági berendezkedésre való átterést szükségesnek tartja és utasítja az elnökséget, hogy amíg a kamara eziránti véleményét felterjeszti, figyelmeztesse a kormányt azokra a szempontokra, amelyek az ország közgazdasági helyzetéből kifolyólag megvívendiok.”

A teljes ülés 38 szavazattal 14 ellenében Kriszhaber Leó határozati javaslatát fogadta el, amit lelkes éljenzással vettek tudomásul.

Nem kisebb szenzáció volt az ülés elején, midőn az elnökség egész váratlanul azt indítványozta, hogy a kereskedelmi miniszter bemutatkozó leirátának tudomásul vétele kapcsán a kamara a minisztert üdvözölje. Heves vita után 32 szóval 22 ellenében a kamara a minisztert leirátát egyszerűen tudomásul vette és irattárba helyezte az üdvözlés mellőzésével. A szenzációk érdekesei gyűlés lefolyása az est folyamán ismeretössé lett a fővárosi gazdasági körökben és általános lelkesedéssel fogadták azt. A kamara büszke lehet határozatára. Az ülésről részletes tudósításunk a következő:

Elnöki előterjesztés.

Az ülést Lánzy Leo nyitotta meg s az elnöki bejelentések során bemutatva Hieronymi Károly bucsuzó levelét és Vörös Lászlónak, az új kereskedelmi miniszternek értesítést arról, hogy a tárgya vezetését átvette. Az elnök indítványozta, hogy a kamara üdvözölje az új kereskedelmi minisztert.

— Nem üdvözöljék! — kiáltottak többen — tessék irattárba tenni!

Elnök: De kérem, hiszen mi nem vagyunk politikai testület!

— Hazafiatlan kormányt nem üdvözlünk! — volt rá a válasz.

Madary Gábor: A mostani kormány nem alkotmányos, tehát nem lehet üdvözölni sem.

Lukács József: A kamarának nem az a hivatása, hogy valamely kormány alkotmányosságát vizsgálja. A kamara napról-napra tárgyal a kereskedelmi miniszterrel s jóakarátára nagy szüksége van. A kamara méltóságával nem egyeztethető össze, hogy mellőzze a köteles udvariasságot.

Boross Soma: Igaz, hogy a kamara ezideig mindig üdvözölte az új kereskedelmi minisztert, amde ilyen kormányunk 1867 óta nem volt. Indítványozza, hogy a leiratot vegyék egyszerűen tudomásul, de tekintsenek el az üdvözléstől.

Lánzy Leo elnök kifejti, hogy a kamarának szüksége van a kereskedelmi miniszterre, s így kell, hogy a kamara minden politikai tüntéstől távolítsa magát. A kormányt politikailag ő sem szándékozik támogatni, amde arra egyáltalán nem lát okot, hogy a kamara régi szokását eltérjen. Kéri, hogy ebben a kérdésben ne szavazzon a kamara.

— Szavazzunk! Szavazzunk! — kiáltottak minden oldalról.

Az elnök kénytelen volt a kérdést szavazásra feltenni, s a kamara többsége kimondta, hogy az új kereskedelmi minisztert nem üdvözli.

Az önálló vánterület.

Ezután az elnök előterjesztette a kamara közös bizottságának már ismertetett határozati javaslatát, az Ausztriához való vám- és kereskedelmi viszony dolgában.

A javaslat nyomán é énk vita indult meg. Elsőnek Lukács József szólal fel, aki előadó elaboratúrában tudvalevőleg a közös vánterületet védte. Okát adja annak, hogy miért járult hozzá a közös bizottság javaslatához, holott a vámközösség hívének vallja magát. Azért, mert meggyőződése szerint az önálló berendezkedés nem lesz kárára az országnak, ha az ország gazdasági érdekeinek megővásával és minden gazdasági rázkódástól menten létesül.

Schwarz Lajos, az önálló vánterület ügyének előadója, a teljes ülés belátására bízza a közös bizottság előterjesztésének elbírálását, de fenntartja magának a jogot, hogy álláspontját — a szükséges képest — később megvédelemzhesse.

Boross Soma utal arra, hogy már négy esztendővel ezelőt fölvetette az önálló vánterület kérdésének sürögőségét, de a kamara elnöksége akkor azon a véleményen volt, hogy a dolog

enséggel nem sürög. A bekövetkezett idők meghazudolták az elnökséget. A mi a két előadó jelentését illeti, Schwarz Lajos megfelel a tényleges viszonyoknak, ellenben Lukács József nyakatekert okoskodási hemzsegek a tévedésektől. Iparunk fejlődésének nem lesz mindaddig, a míg gazdasági kapcsolatban vagyunk Ausztriával. Pedig rendelkezünk a fejlődés összes feltételeivel, vannak képzett iparosaink és munkásaink, de kénytelenek külföldre menni, mert itthon nem kapnak munkát. Kiemeli a sok közül csak a malompárt, a melyre nézve sokkal kedvezőbb helyzetet teremene a gazdasági különválás. Igaza van Lukácsnak abban, hogy a gyár- ipar elnyomta a kisipart, de nem ám a mi gyár- iparunk, hanem Ausztriáé. A mi gyár- iparunk mesterséges alapokon áll és önállóvá, virágzóvá csak a gazdasági önállás mellett válhatik. Nem fogadja el a közös bizottság javaslatát, de hozzájárul Kriszhaber Leonak később előterjesztendő javaslatához.

Tóth Vince (Kiskunfélegyháza) rövid felszólalása után, a mely az önálló vánterületet sürgette,

Kriszhaber Leó szólal fel, a ki kiemeli, hogy a közös bizottság javaslatában nagyon sok a megkötöttség. Eppen ezért a főntébbi külön határozati javaslatot ajánlja elfogadásra.

Dán Leo elfogadja ugyan a közös bizottság előterjesztését, de némi módosítással.

Sugár Ottó szociálpolitikai szempontból fejlegeti az önálló vánterület szükségességét. A míg a magyar iparnak nem sikerül meg a belfogyasztást, a magyar ipar nem lesz képes a munkásság jogos igényeinek eleget tenni. De rá kell térni az önálló vánterületre a magyar kereskedelem érdekében is. Az osztrák iparnak kiszolgáltatt magyar kereskedelem ugyan azon vesztés előtt áll, hogy ellentmondásba keveredik egy fontos nemzeti érdekekkel, a magyar ipar megteremtésének és fenntartásának nemzeti érdekével. Az osztrák iparnak kiszolgáltatt magyar kereskedelem ugyanis sohasem vallhatja be azt, hogy ő anyagi lététőltsége miatt nem pártolhatja a magyar ipart. Anyagiilag érthető eljárására mentességet keres és ezt nem találhatja meg másban, mint a magyar ipar hirdetett versenyképességében. Ez által a magyar kereskedelmet az a veszély fenyegeti, hogy idegen testté válik a nemzet testén és kirekeszti a nemzeti fejlődés munkájától. A magyar kereskedelem erősei létevére kívánja meg tehát az önálló vánterület létesítését (Helyeslés). A szónok aztán szülesszerűen alapon vázolja azt a benső okozati összefüggést, mely a nemzet politikai újjaszultése és a vámközösség okozta legális kiszippolyozása között van.

— Az önálló vánterület mellett szólunk meg: Czettel Gyula, Fuhs Soma és Madary Gábor. Kohn Gábor azt óhajtja, hogy a kamara hozzon ebben a kérdésben egyhangu határozatot s éppen ezért fölkéri az elnököt, hogy rövid időre függesztesse föl az ülést, azalatt talán sikerüljön megállapodásra jutni, amely a kamara minden jágját kioldja. — Az elnök e fölkérésnek engedve, az ülést 5 perczre felfüggesztette. Jó negyedóraotl el, amikor Lánzy Leo az ülést újból megnyitotta. — Tóth Endre alelnök jelentette, hogy az elnökség kereste a kibontakozást s ezt határozati javaslatba foglalta, kéri annak elfogadását. (A határozati javaslat fönébb olvasható.) Boross Soma ezt az indítványt nem fogadja el, hanem ragaszkodik Kriszhaberéhez, amely sokkal világosabb és határozottabb, míg az elnökség csak óhajtszerű. Névszerinti szavazást kér.

Lánzy Leo hangulyozza, hogy a fontos gazdasági szempontok védelmét nem szabad figyelmen kívül hagyni. Ne veszélyeztessek — ugyan — a kamara komoly szakképesítési jellegét. Kéri, hogy fogadják el egyhangulag az elnökség javaslatát, mert az ilyen fontos deklarációnal egy szótöbbséges határozat sok mende-mondára adhat okot.

A szavazás.

Miután Boross Soma ragaszkodott a szavazáshoz, az elnök elrendelte a névszerinti szavazást, amelynek az lett az eredménye, hogy a kamara 38 szóval 14 ellen elvetette az elnökség javaslatát, s ezzel egyben hozzájárult Kriszhaber indítványához.

A vánterület kérdése ezzel letargyaltatván, az ülés az elnök indítványára a napirend többi pontjait részben észre halasztotta, részben en bloc elfogadta.

Az orosz forradalom terjed.

Ha már csak azoknak a táviratoknak hittel adhatunk, amelyek részben kerülő uton érkeznek hozzánk, megállapíthatjuk a tény, hogy Oroszországban a forradalom veszedelmes arányokban terjed és hogy főleg az orosz tengerészek és a szárazföldi katonaság lázong. Pétervártól és annak környékén, valamint a Kaukázusban nyílt forradalom dühöng. A katonaság nagy csoportokban tagadja meg az engedelmséget, felehhálvóit jelölv, agyonveri. Elképzelhető tehát, hogy ha már ilyen híreket kapunk, milyen állapotok uralkodhatnak valójában az orosz birodalomban.

Arról, hogy a Potemkin miatt valamely komolyabb vizsály készülne Románia és Oroszország között, pozitív hírnök nincsen. Mindenesetre valószínűnek tartjuk, hogy az orosz kormány nem fog ezáltal és felesleges konfliktust felidézni, amelynek a maga részére remélhető elintézéséről különben sem lehetne szó.

Itt adjuk egyébként mai távirati híreinket:

A Potemkin volt matrózai.
Konstanza, jul. 11.
Az itt tartózkodó orosz hajók egyetlen tisztjének és matrózának sem engedték meg a partraszállást, mert félnék, hogy a Potemkin embereivel találkozhatnak. Egyébiránt a Potemkin összes matrózai elhagyták már Konstanztát és az ország belsejében mint gyári, vagy mezői munkások kaptak alkalmazást. Még a hajóraj admiralisa sem szállott partra, hogy a szerencsés látogatásokat megtegye. A Potemkin-ből már kiszivattyúzták a vizet és a hajó szén fölvetéle után meg ma este, vagy holnap reggel elmege Szebasztopolba.

Galac, jul. 11.
A Potemkin matrózai közül százhusz ideérkezett. A matrók egy részét mezei munkánál, a többit a kikötőben a hajórakodásnál alkalmazták. Az erdélyi erdőipar- részvénysárság Melanie Grödel nevű magyar gözősén több lázadó matröz dolgozik a kovászai faanyagnak a hajóra való szállításánál. A hajó rakományával azután Angliába indul.

Gyarus híre?
Berlin, jul. 11.
Pétervárról jelentik: A Potemkin matrózainak legnagyobb része azt a kívánságát fejezte ki, hogy visszatérjenek Oroszországba, a hol büntükért lakolni akarnak. Az orosz kormány külön hajót küldött tégnap Konstanzába, a mely a visszatérni kívánó matrözöket Szebasztopolba fogja szállítani. A matrözök husztagu szervező-bizottsága, Alexejevvel élén, Genfbe utazott.

Fellázadt tengerész-zászlóalj.
Pétervár, jul. 11.
Egy tartalékos tengerész-zászlóalj gyakorlata közben néhány tengerész vonakodott egy tiszt parancsának engedelmeskedni. Erre a tiszt elövette revolverét és a hozzá legközelebbi matrözöt agyonlőtte. Nyolcz tengerész szuroynnyal ravette magát a tisztre s megölte. A zászlóalj ezután visszalért a kaszárnyába, de a nyolcz föllázadt tengerészt kozákok viték el. A haditörvényszék azonnal összeült és mind a nyolcz tengerészt kötéhalálra ítélte. Ez az eset óriás izgalmat kelt Péterhofban, a császár mostani tartózkodó helyén.

Katonai lázadás Liebauban.
London, jul. 11.
A Morning Post jelenti Liebauból: Lázadó matrözöknek a leverése után huszonhárom matrözöt hakíra ítélték. Hatot közülük már ki is végeztek, amikor a parancsnok atól félve, hogy az meg csak növelni fogja a lázadást, a többi kivégzést elhalasztotta és utasítást kért Pétervárról, ahonnan azt sürögnyözték vissza, hogy a kivégzéseket végre kell hajtani. Amikor erre megtették az előkészületeket, a kivégzésre kivényelt legénységet megtagadta az engedeimességét és a tisztek ellen fordult, kik közül tizenkettőt agyonlőttek. A lázadók elnyomására kozákokat vezényeltek ki, de a lázadók elkeseredetlen védtek magukat és mielőtt levertek őket, harmincz kozákot megöltek.

Felfedezett bombagyár.
Odessa, jul. 11.
(Saját tudósítónktól.) A Gantjann-utcában a rendőrség egy bombagyárt fedezett fel éppen, amikor a forradalmi párt tagjai bombák készítésével foglalatkoztak. A lakás berlője egy Millanski nevű odesszai iparos.

Kaukázusi katonák forrongása.
Berlin, jul. 11.
Pétervárról jelentik: A kaukázusi Elizabetpolban az alizsánszki ezred három napig vonakodott a rendelkezésre bocsátott ezrebtől em. Mikor a katonákat e miatt felelősségre vonták, fenyegető állásba helyezkedtek. Tégnap az ezrednek két altisztje és tizennégy közlegénye megszökött s magával vitte tegyverét és hatszáz töltést. Batumban kitört a forradalom. Kronstadt helyőrsége nagyon izgatott és attól félnek, hogy ezek a katonák föl fognak lázadni.

A szebasztopoli flotta szoigálaton kívül.
Berlin, jul. 11.
(Saját tudósítónktól.) Pétervárról jelentik a Berliner Lokalanzeigerek, hogy a szebasztopoli flottát hat hónapra szoigálaton kívül helyezték.

Inség előtt.
Krakó, jul. 11.
A Csaszár jelentik Odesszából: Kis-Oroszországot nagy veszedelem fenyegeti

most az arató munka beálltakor az összes vidékeken sztrájkolnak s attól lehet félni, hogy az összes gabona munkaerő hiányában tönkre fog menni. A sztrájkolók számos helyen zavarognak.

Ostromállapot Tiflisben.
Pétervár, jul. 11.
Hivatalos jelentés szerint Tiflis város és kerületében kihirdették az ostromállapotot.

Vegyes hírek.
Odessa, jul. 11.
Ugy az odesszai, mint a külföldi biztosító-társaságok vonakodnak a tűzvesz által okozott kárt megteríteni. Az összes biztosító-társaságok kijelentették, hogy elmarazulások esetében pert fognak indítani a városi hatóságok és a kormány ellen, a melyek nem tették meg a szükséges intézkedéseket a magántulajdon megoltalmazására.

Konstantinápoly, jul. 11.
A Potemkin esetének Törökországban az a hatása, hogy a boszporusi erősségeket, melyeket eddig az orosz behatás alatt elhanyagoltak, ismét tökéletesítik. Az erre vonatkozó laphírek azonban sokban tuloznak. A minap odaszállított ostromgyűk egyelőre értéketlenek, mert beállításuk hosszabb előmunkálattal tesz szükségesse.

Konstantinápoly, jul. 11.
Az újságír, hogy a Potemkin esete miatt mozgósiják a török hajóhadat, nem igaz. Csak néhány torpedónaszád rendeltek ki a Boszporusz őrzetére. Hivatalosan megegyedtek, hogy a mai helyi lapok hirt hozzanak a Potemkin-ról. A Jildiz apok adta meg az engedelmet, a midőn a jelentés érkezett a lázadó megadásáról és miután jelentést tettek mértékadó helyen arról, hogy a Potemkinről a határon át beszivárgó hírek a lakosságot nyugtalanítják.

Szakhalin a japánoké.
Most már hivatalosan közlik Tokióból is, hogy a japánok megszállták Szakhalia szigetét, a mi egyértelmű azzal, hogy a szigetet birtokukba is vették. Mert noha még az aránylag csekély orosz őrség tartja meg szállva a szigetetnek tényleg el nem foglalt részét, ez az őrség a közeledő japán hajóhad ostromát már nem fogja kibírni s különben is a japánok akkorok tulerővel szállták meg a szigetet, hogy ez ellen az oroszok mire sem vállalkozhatnak. A vídvadosz-toki flotta, valamint az ismeretlenül homályba burkol Amur-vidéki hajóhad a japán flottával szemben egyáltalán nem jöhet figyelembe. Jellemző egyébként, hogy a japánok új hadműveleti bázisa annyira kijózanította az orosz illetékes köröket, hogy súlyosabb csapatok elkerülése végett most már nem szabadkoznak a békétfüggelések megkezdése ellen. Az alábbi hírekből pedig azt is megtudjuk, hogy a tárgyalásokat Portsmouthban, az Unio Newhampshire államában tartják meg.

Híreink egyébként a következők:
A békétfüggelések megkezdése előtt.
Newyork, jul. 11.

Az orosz-japán békétfüggelést Newhampshire államban, Portsmouth városban fogják folytatni. A tárgyalásra a kormány közigazgatási épületét boocsottották a diplomaták rendelkezésére. Portsmouth szigetén fekszik, amelyet igen keskeny földnyelv köt össze a szárazföddel, tehát egészen el van zárva a külső világtól és a békétfüggelők nem lesznek kiteve semmiféle külső befolyásnak. Sem a japán, sem az orosz megbatalmazottak nem mennek el Washingtonba, hanem kormányközössökön Oysterbayba, Roosevelt nyári tartózkodó helyére fognak utazni, ahol az elnök a japán és orosz megbatalmazottakat egyúttal meg fogja mutatni. A megbatalmazottak ezután külön hajókon visszautaznak Portsmouthba, a hol azonnal meg fog kezdődni a békétfüggelés.

Az orosz foglyok hazaszállítása.
London, jul. 11.

Az orosz kormány Hamburgban tizenöt nagy göcsöt bérelt, amelyeken a Japánországból levő orosz hadifoglyokat buza fogják szállítani. A foglyok hazaszállítására tett intézkedésekből az következik, hogy az általános békétfüggeléseket már megállapították.

Szakhalin megszállása.
Berlin, jul. 11.

A Lokalanzeigerek jelentik Tokióból: Hivatalosan megerősítik Szakhalin megszállását. Az oroszok kiürítették Korzakovot, miután a várost fölgújították és nyolcz mértföddel hátrább levő hadállásokat foglaltak el, a hol gyenge ellenállás után megadták magukat.

Tokio, jul. 11.
(Hivatalos.) Kataoka altengernagy jelenti: Hajóhadunk 7-én hajnalhasadikot érkezett a Szachalin-sziget vizeire. A környező vizek átkutatása

